

Politisk hestehandel uten juridisk bindende kraft

Kommunal Rapport 30.09.2019

Kommunestyret velger ordfører på fritt grunnlag i det konstituerende møtet. Politikk er en usikker levevei, med krevende plikter uten rettslig vern av arbeidsvilkår og avlønning. Den som er påsatt eller valgt som ordfører eller varaordfører, har ikke noe «stillingsvern» når det gjelder omfanget av vervet og godtgjøringen. Hun er ordfører eller varaordfører med de vilkår som kommunestyret eller fylkestinget til enhver tid måtte fastsette i reglement, og kan ikke frasi seg vervet fordi om godtgjøringen reduseres, skriver Jan Fridthjof Bernt.

SPØRSMÅL: Vi leser mye i avisene om dagen om avtaler om fordeling av verv som ordfører og varaordfører i forbindelse med sammenslåing av kommuner og fylkeskommuner. Hvilke regler har vi om dette, og hvor bindende er slike avtaler?

SVAR: Dette er et tema som vi har vært innen på tidligere i denne spalten, men for oversiktens skyld skal jeg prøve å gi en kort samlet oversikt over hva som gjelder.

I kommuneloven [§ 6-2](#) har vi bestemmelser om valg av ordfører og varaordfører. Disse velges av fylkestinget eller kommunestyret. Forut for valget foregår det oftest forhandlinger mellom alle eller noen av partiene som er representert her, om fordeling av disse og andre verv, og noen ganger også om en politisk plattform for et samarbeid. Men dette er rent politiske avtaler, uten noen form for juridiske bindende kraft. Kommunestyret og fylkestinget velger ordfører og varaordfører på fritt grunnlag i det konstituerende møtet.

Valgene av disse vervene skjer «for hele valgperioden». Den som velges som ordfører eller varaordfører, har rett og plikt til å bli stående i vervet så lenge hun er valgbar – i praksis bosatt i kommunen eller fylkeskommunen, og ikke tilsatt i en stilling som avskjærer valg som folkevalgt.

Det er også kommunestyret eller fylkestinget som fastsetter godtgjøring for disse vervene i reglements form. I denne forbindelse kan det også fastsettes at vervene skal være heltids- eller deltids.

Bestemmelsene om godtgjøring og «stillingsbrøk» kan imidlertid endres senere. Kommunestyret eller fylkestinget er ikke bundet verken av politiske avtaler eller tidligere vedtak, og kan vedta nye reglementsbestemmelser om dette med virkning for dem som tidligere er valgt. Ved senere endringer kan det riktignok bli spørsmål om ettergodtgjøring for den som har hatt vervet som hovedbeskjeftigelse, men dette er det praksis opp til kommunestyret eller fylkestinget å vurdere.

Ved sammenslåing av kommuner eller fylkeskommuner kan det bli spørsmål om å vedta reglement om stillingsbrøk og godtgjøring for disse vervene i den sammenslåtte kommune eller fylkeskommunen som en del av det forberedende arbeid med sammenslåingen, etter Inndelingslova [§ 26](#). Et slikt vedtak vil da ligge i bunnen når det nye kommunestyret eller fylkestinget konstituerer seg, men det binder ikke dette. Det nyvalgte kommunestyret eller fylkestinget kan når som helst reversere vedtak som er truffet, f.eks. ved å redusere stillingsbrøk eller godtgjøring for disse vervene. Den som er påsatt eller valgt som ordfører eller varaordfører, har ikke noe «stillingsvern» når det gjelder omfanget av vervet og godtgjøringen. Hun er ordfører eller varaordfører med de vilkår som kommunestyret eller fylkestinget til enhver tid måtte fastsette i reglement, og kan ikke frasi seg vervet fordi om godtgjøringen reduseres.

Politikk er en usikker levevei, med krevende plikter uten rettslig vern av arbeidsvilkår og avlønning.